

FRÁGREIÐING**Í TRÚNAÐI
CONFIDENTIAL**

Frá fundinum millum
FØROYA LANDSSTÝRI og DONSKU STJÓRNINA
í Keypmannahavn 17. mars 2000

Áðrenn sjálvur fundurin byrjaði, bjóðaði forsætismálaráðið báðum samráðingarnevndunum eina lætta felagsmáltíð, ið varaði frá uml. kl. 13 til 14:20, tá ið sjálvur fundurin byrjaði.

Landsstýrið hevði undan hesum fundi sent stjórnini uppskot um fundarskrá, uppskot um sáttmála og uppskot um samráðingarskipan (*guidelines*).

Føroyska samráðingarnevndin:

- Anfinn Kallsberg, løgmaður (Fólkafl.)
- Høgni Hoydal, landsstýrismaður í sjálvstýrismálum (Tjóðv.fl.)
- Helena Dam á Neystabø, landsstýrismaður í almanna- og heilsumálum (Sjálvst.fl.)
- Karsten Hansen, landsstýrismaður í fígggjarmálum (Tjóðv.fl.)
- Jørgen Niclasen, landsstýrismaður í fiskivinnumálum (Fólkafl.)
- Marjun Hanusardóttir, løgmansstjóri
- Petur Alberg Lamhauge, aðalstjóri Fígggjarmálastýrisins
- Herluf Sigvaldsson, deildarstjóri uttanlandsdeildarinnar (Løgmannsskrivstovan)
- Rúni Joensen, deildarstjóri lögdeildarinnar (Løgmannsskrivstovan)
- Barbara á Tjaldrafløtti, deildarstjóri nýskipanardeildarinnar (Løgmannsskrivstovan)
- John Rajani, løgmansritari
- Bergur Berg, landsstýrismanntari (sjálvstýrismál)
- Sigmundur Isfeld, fulltrúi á uttanlandsdeildini
- Hákun J. Djurhuus, fulltrúi á uttanlandsdeildini
- Sjúrdur Skaale, fulltrúi á uttanlandsdeildini
- Jonhard Eliassen, búskaparráðgevi

Danska samráðingarnevndin:

- Poul Nyrup Rasmussen, forsætisráðharri
- Niels Helveg Petersen, uttanríkismálaráðharri
- Marianne Jelved, búskaparmálaráðharri
- Mogens Lykketoft, fígggjarmálaráðharri
- Frank Jensen, lögmaráðharri
- Teir 5 aðalstjórnir (Niels Bernstein, Friis Arne Petersen,)
- Steen Ryd Larsen, Anne Dannerfjord og ...

Skráin:

1. Góðkenning av fundarskrá.
2. Innleiðandi viðmerkingar.
3. Framløga løgmans av sáttmálauppskotinum.
4. Mannagongdir (*guidelines*) fyri samráðingarnar.
5. Ymiskt.

Til punkt 1: Góðkenning av fundarskrá.

Danski forsætisráðharrin, Poul Nyrup Rasmussen, tók undir við dagsskránni, sum landsstýrið hevði skotið upp.

Forsætisráðharrin gjørdi tó vart við, at hann eisini ætlaði at gera viðmerkingar til føroyska sáttmálauppskotið, og varð hetta góðtikið frá føroyska partinum.

Til punkt 2: Innleiðandi viðmerkingar.

Innleiðandi viðmerkingar løgmans:

Sí hjálagt skjal við innleiðandi viðmerkingum løgmans.

Her verður í stuttum endurgivið høvuðsinnihaldið í innleiðandi viðmerkingum løgmans:

- Høvuðsendamálið við fundinum var at finna semju um eina samráðingarskipan (*guidelines*) fyri komandi samráðingarnar um ein altjóðarættarligan sáttmála landanna millum.
- Sáttmálin skal áseta føroyska fullveldið, og skipa ein frælsan felagsskap millum bæði londini.
- Hesir nýggju karmar um rættarstöðu Føroya skulu gerast grundarlagið undir einum betri samstarvi millum tveir formliga javnsettar partar.
- Minti á, at hóast viðurskiftini millum londini bæði í høvuðsheitum høvdu verið góð, stinga trupulleikar seg stöðugt upp, og at slíkir trupulleikar gerast verri av, at Føroyar ikki eru javnsettar, men undirskipaðar Danmark.

- Heimatýrislógin hefur havt við sær, at Føroyar eru vorðnar alt meiri heftar at donskum fíggjarligum stuðli.
- Landsstýrið hefur sum fremsta mál, at Føroyar gerast fult sjálvstøðugar – politiskt, rættarliga og búskaparliga.
- Hetta mál er ikki grundgivið við nakrari illstøðu mótvegis Danmark.
- Landsstýrið vil broyting, av tí at stjórnarskipanarliga støða Føroya hefur við sær ógreið og óvirðilig viðurskipti, ið m.a. elva til vantandi ábyrgdarkenslu í politikkinum.
- Heimurin er vorðin meiri opin, og neyðugt er at leggja størri orku í millumtjóða handil og samstarv.
- Innan donsku ríkiskarmarnar fáast ikki nøktandi rættindi hjá Føroyum at samskipta við onnur lond og millumtjóða felagsskapir – altjóðarættarligt virkisfæri er avgerandi og til tess krevst fullveldi.
- Mint varð á grein 9 í sáttmálanum frá 10. juni 1998. Í hesum sáttmála játtaði danska stjórnin, at hon, við grundarlagi í ætlan landsstýrisins um at skipa Føroyar sum fullveldisríki, vil samráðast um eina nýggja skipan landanna millum, heruppi um eina búskaparliga skiftistíð.
- Løgmaður er samdur við forsætisráðharranum um, at fullveldið hefur við sær, at ein tekur fulla ábyrgd av eignum búskapi.
- Tað er rætt og rímligt, at Danmark sleppur burturúr sínum búskaparligu skyldum í Føroyum. Tó eigur umskiftið at verða framt á ein búskaparliga varnan hátt í eini skiftistíð, har Føroyar gerast alt meiri sjálvsbjargnar – sum partarnir eisini avtalaðu 10. juni 1998.
- Fordømi eru um onnur smá lond í nýggjari tíð, ið hava fingið lagaligar treytir í eini skiftistíð.
- Føroyar eiga soleiðis eisini at fáa ein veruligan møguleika til stigvíst at menna ein sjálvberandi búskap.
- Landsstýrið vil, at sáttmálin skal áseta eina varliga skipan fyri burturminking av donskum veitingum, sum føroyingar kunnu kenna seg tryggjar við – til gagns fyri báðar partar.
- Víst verður til tað umfangandi útgreiningararbeiðið, ið landsstýrið hefur fyriskipað, m.a. savnað í Hvítubók.

- Á hesum grundarlagi, hevur landsstýrið stevnt donsku stjórnina til fundar til tess at gera ein fólkarættarligan sáttmála millum londini bæði, ið staðfestir fullveldi Føroya, og skipar fyrri einum altjóðarættarligum felagsskapi landanna millum.
- Á fundi í Føroyum í august seinasta ár heitti danski forsætisráðharrin á landsstýrið um at gera eitt so ítøkiligt uppskot sum gjørligt – hetta skuldi gera tað lættari hjá donsku stjórnina at taka støðu.
- Løgmaður er samdur við forsætisráðharranum, sum stutt herfyri segði, at samráðingarnar kundu gerast lidnar innan stutta tíð, um politiskur vilji var til tess.
- Løgmaður vónar, at vit kunnu halda fast um ein politiskan vilja til eina skjóta loysn, til frama fyrri viðurskiftunum millum Føroya og Danmarkar.
- Vit føroyingar hava í meiri enn 100 ár kjakast um sjálvstýrisspurningin. Í 1946 avgjórði Føroya fólk á eini fólkaatkvøðu at skipa Føroyar sum eitt sjálvstøðugt ríki. Í staðin fingur vit heimastýri.
- Hendan støðan hevur ikki givið okkum politiskan frið og skipaði viðurskifti – heldur tvørtur ímóti.
- Tí fáa vit bara nýggjar kreppur í viðurskiftunum okkara millum, um vit ikki fáa avgreitt hendan spurningin nú.
- Lat okkum tí í felag nú semjast um eina loysn, ið skapar frið og javnvág bæði í Føroyum og í viðurskiftunum millum Føroya og Danmarkar.

Til punkt 3: Framløga løgmans av sáttmálauppskotinum og viðmerkingar forsætisráðharrans.

Løgmaður greiddi í høvuðsheitum frá innihaldinum í uppskoti landsstýrisins um sáttmála millum Føroya og Danmarkar um frælsan felagsskap og føroyskt fullveldi (sí hjálagt skjal við stuttum yvirliti yvir teir ymsu partarnar í sáttmálanum).

Tað hevði verið væntað frá føroyskari síðu, at forsætisráðharrin ella onkur annar í donsku samráðingarnevndini fór at seta lögmanni spurningar av uppklárandi slag um ymiskt í innihaldi sáttmálans, men so varð ikki. Heldur ikki vóru nakrar viðmerkingar gjørdir til sáttmálan sum so, ella partar av honum.

Ístaðin fór forsætisráðharrin beinanvegin at bera fram sínar viðmerkingar (sí hjálagda skjalið við *Statsministerens tilkendegivelser på vegne af den danske regering*, ið ikki heilt eru tær somu, sum tær hann munnliga bar fram við samráðingarborðið).

Samanumtikið segði PNR fylgjandi:

- Danska stjórnin er til reiðar at samráðast um feroyskt fullveldi, og stjórnin er í ferð við at seta seg inn í sáttmálauppskot landsstýrisins, sum hann skýrði *et omfattende traktatkompleks*.
- Danska stjórnin er samd við landsstýrið um at tørvur er á broytingum, nú heimastýrslógin hevur 50 ár á baki.
- Avgerðin um viðurskifti Føroya við Danmark verður tikin av feroyingum sjálvum. Tó er tað hansara áskoðan, at best hevði verið, um ein slík stór avgerð, sum hevur so stóran týdning fyri framtíð Føroya, fekk undirtøku frá einum breiðum meiriluta á løgtingi í fólkinum (*befolkningen*¹).
- Stjórnin er mest hugað fyri (*ser helst*), at Føroyar framvegis verða verandi í "ríkisfelagsskapinum", og stjórnin er í hesum sambandi til reiðar at broyta verandi heimastýrisskipanina.
- Føroyar kunnu fáa eitt greiðari skipað sjálvstýri innanfyri danska ríkið enn støðan er í dag. Stjórnin metir, at stjórnarrættarlígu karmarnir undir teirri galdandi donsku grundlógini geva góðar møguleikar fyri endurnýggjan og nútímansgerð av viðurskiftunum Føroya og Danmarkar millum innan fyri *rigsfællesskabet*.
- Eitt slíkt endurnýggjað sjálvstýri skuldi ikki kunna verið tikið aftur frá feroyingum (*indebære uigenkaldelighed*). Ein slík nýskipan kann verða fráboðað limalondunum í ST.
- PNR segði, at hansara samráðingarstøði var fyrireikað í samráð við leiðararnar í teim størstu flokkunum á fólkatingi.
- Síðani gjørði hann greitt, at stjórnin fór at virða eina feroyska avgerð um at fara úr "ríkisfelagsskapinum", og tað roknaði hann eisini við, at ein stórir meiriluti í fólkatinginum fór at gera.

¹ Tað er vert at leggja til merkis, at danskir politikkarar í flestum førum nýta orðið *befolkning* um feroingar, heldur enn orðið *folk*. Hetta kann hava ymsar orsøkir. Meðan hugtakið *en befolkning* heilt einfalt sipar til eina mongd av menniskjum, ið búgva í einum ávísam øki, hevur *et folk* ein annan og meiri hátíðarlígan týdning, eins og orðið *tjóð* á feroyskum. Í altjóðarætti (fólkarætti) verður danska orðið *folk* (eintal bundið *folket*, fleirtal *folk*, *folkene*) nýtt í samtýdningi við enska orðið *people* (eintal bundið *the people*, fleirtal *peoples*, *the peoples*).

- PNR helt fyri, at partarnir ikki á hesum fundi skulu fara at samráðast um sáttmálan, men at stjórnin kortini helt, at hon skuldi gera greitt, hvørja støðu hon hevur til nakrar grundleggjandi spurningar.
- Hann endurtók her tað, hann áður hevur sagt – at *ethvert valg har sine konsekvenser*.
- Velja feroyingar fullveldi, fær hetta avleiðingar fyri búskaparligu viðurskiftini, fyri umsitingarliga økið og fyri samstarvsviðurskiftini landanna millum.
- Tað er ein grundregla, at tað er samsvar millum økta ábyrgd og búskaparliga stuðul, um feroyingar vilja hava meira sjálvstýri. Hetta er eisini galdandi fyri *fuld suverænitet*.
- *Fuld suverænitet må følges op af ophør af alle tilskud.*
- So segði hann: *Regeringen vedstår sig aftalen af 10. juni '98, og legði afturat, at udgangspunktet for en overgangsordning vil være en periode på 3-4 år.*
- PNR legði dent á, at útgangsstøðið fyri eini búskaparligari skiftisskipan er, at *bloktilskuddet falder bort ved færøsk suverænitet.*
- Verða Føroyar eitt sjálvstøðugt ríki, heldur alt fyrisitingarligt samstarv uppat, eins og alt alment samstarv landanna millum fellur burtur. (Henda boðskap bar PNR lögmanni við samráðingarborðið, hóast ein kann lesa nakrar mildari orðingar í hjáløgdu *tilkendegivelser* hjá forsætisráðharranum).
- Føroyskir ríkisborgarar fáa ikki onnur rættindi í Danmark enn ríkisborgarar frá øðrum londum uttanfyri ES.
- Hann legði síðani afturat, at um so var, at Føroyar gjørdust partur í norðurlenska samstarvinum, kundu feroyingar harafturat fáa somu støðu sum borgarar frá hinum norðurlondunum (tað varð sagt á ein slíkan hátt, at ein næstan kundi halda, at hetta ikki var nøkur sjálvfylgja).
- Hann tók afturí aftur, at grundarlagið fyri eini búskaparligari skiftisskipan var, at talan var uppá eitt skeið uppá ikki meira enn 3-4 ár.
- Partur av teirri skipan, ið landsstýrið skjýtur upp, er grundaður á, at gjørdar verða fleiri samstarvsavtalur við danskar myndugleikar. Tó skal verða gjørt greitt her, at full sjálvstøða má verða fylgd av fulla ábyrgd á øllum økjum, bæði búskaparliga og umsitingarliga.²

² Hetta varð sagt eins og landsstýrið ætlaði okkurt annað. Ætlan landsstýrisins er hinvegin júst at átaka sær ta fullu ábyrgdina á øllum umsitingarøkjum, samstundis sum sáttmálin skal heimila, at gjørdar verða

- PNR vísti til hvítbók landsstýrisins um fullveldisspurningin, og segði, at danska stjórnin ikki var samd í øllum lutum viðvíkjandi teim greiningum og yvirlitum, sum Hvítabók inniheldur viðvíkjandi búskaparligum og umsitingarligum viðurskiftum landanna millum.
- Hann helt tað vera neyðugt at fáa til vega eitt *fælles faktuelte grundlag* viðvíkjandi teim búskaparligu viðurskiftunum millum Føroya og Danmarkar, áðrenn farið verður undir samráðingarnar.
- Somuleiðis var neyðugt at koma til sættis um eitt yvirlit yvir tær umsitingarligu avtalur, sum nú eru millum londini.

Meðan tosað varð um hetta, vórðu trí skjøl, framleidd í danska fíggharmálaráðnum, handað føroysku samráðingarfólkunum (hjálgod):

- *Foreløbig oversigt over eksisterende samarbejde mellem danske og færøske myndigheder.*
- *Foreløbig oversigt over statens udgifter vedrørende Færøerne.*
- *Håndakt vedrørende Færøernes landsstyres forslag til økonomisk overgangsordning ved suverænitet.*

- PNR segði nú avgjördur, at partarnir aftaná henda fund áttu at seta embætisfólk frá báðum pørtum saman at finna framm til eitt felags faktuelte grundarlag um hesi viðurskifti. Hetta varð sagt at vera ein fortreyt fyri at kunna samráðast um ein slíkan sáttmála, sum landsstýrið hevði skotið upp.

Nú gjördu bæði Anfinn Kallsberg (AK) og Høgni Hoydal (HH) vart við, at landsstýrið longu hevði nýtt nógv orku uppá útgreiningar av slíkum slag, m.a. prentaðar í Hvítubók við fylgjubindum, og at teir tí mettu tað at vera púra óneyðugt at gera hetta arbeiði á nýggjum. Eisini varð víst á, at forsætisráðharrin áðrenn hvítbókaarbeiðið varð byrjað hevði noktað einum fyrispurningi frá landsstýrinum, um at fáa atgongd til servitan hjá donskum myndugleikum til útgreiningararbeiðið. Tí helt føroyski parturin tað vera eitt løgið, at partarnir nú skuldu seta seg saman og gera slíkar felagsgreiningar.

AK gjördi vart við, at tað var betur at fáa samráðingarkarmarnar (guidelines) uppá pláss fyrst – síðan kunnu vit fara niður í innihaldið. Hann vísti her til skrána fyri fundin.

ávísar avtalur um tænastruveitingar frá donskum myndugleikum, sum Føroyar í grundregluni skulu gjalda fyri.

Her var PNR púra avgjörður – tað fór ikki at bera til at samráðast uttan fyrst at hava eina greiða mynd av det faktuelle grundlag.

(Føroyska samráðingarnevndin var bilsin av hesum ófráboðaðu fundarskjølum og donsku tvíhaldanina uppá, at føroysk og donsk embætisfólk skuldu hyggja at hesum og finna fram til eina felags støðu um innihaldið í teimum. Havast skal í huga, at landsstýrið júst hevði tikið ta avgerð nakrar dagar undan hesum fundi, at øll skjøl, sum landsstýrið ynskti at fáa til viðgerðar á fundinum, skuldu verða send dønnum nakrar dagar áðrenn. Tað var vorðið greitt, at danir ikki ætlaðu at halda somu spælireglur sum landsstýrið.)

Síðani boðaði PNR frá, at danska stjórnin helt tað vera neyðugt at kunna fólkatingið, og ráðfæra seg við fólkatingið, áðrenn veruligar samráðingar kunnu verða við landsstýrið.

Hetta vildi stjórnin gera við at fáa eina forespørgselsdebat á fólkatingi tann 6. apríl við grundarlagi í fylgjandi fyrispurningi: *"Hvad kan regeringen oplyse om de forestående forhandlinger mellem Færøernes Landsstyre og regeringen om en ændret tilknytning mellem Danmark og Færøerne?"*

Samstundis varð boðað frá, at stjórnarflokkarnir høvdu skotið upp, at fólkatingið setir eina serliga "Føroyanevnd" (*Færøudvalg*) við leiðandi umboðum frá øllum flokkum á fólkatingi, heruppi teim báðum føroysku fólkatingsumboðunum.

PNR segði endamálið við hesum vera, at fáa eina so breiða undirtøku á fólkatingi sum gjørligt fyri samráðingarstøðuni hjá stjórnini. Hann vísti á, at stjórnin altíð arbeiddi breitt politiskt í slíkum málum.

Marianne Jelved legði afturat, at *vi er parate til at lave en aftale, men vi har ikke haft tid til at overveje konsekvenserne af sådan en traktat, som her foreslås.* Hetta varð framført sum enn ein grundgeving fyri at fara í fólkatingið við málinum – soleiðis, at stjórnin kundi fáa viðmerkingar frá flokkunum á fólkatingi, áðrenn samráðst varð við landsstýrið.

HH minti á, at tað ikki var ætlanin hendan dagin at samráðast um sáttmálan, men einans um samráðingarskipanina.

AK tók undir við hesum – vit eru nú farin ov djúpt niður í samráðingarnar. Hann skjýtur upp at partarnir nú fara at umrøða *guidelines* fyri samráðingarnar.

PNR drálar eitt sindur og sigur: *Lad os nu før vi mødes næste gang få udredet følgende faktuelle forhold – økonomien imellem os og aftaler mellem os. Vi kan se på guidelines til forhandlingerne nu, men så må jeg gøre det klart, at jeg har store problemer med en del af guidelines.*

Nú fór PNR ígjøgnum *guidelines* punkt fyri punkt:

Punktini 1 og 2 vórðu avvíst, tí *indhold og formål er for specifikt*.

Punkt 3 var avvíst, tí *vi anser ikke den tidsplan for at være realistisk*.

Punkt 4 nevndi hann als ikki.

Punkt 5 var avvíst, tí tað verður sagt at vera ov *upraktisk og meget tidskrævende*.

Punkt 6 var avvíst við, at tað kundi vera *OK nogle gange*, men hann helt ikki avtala skuldi gerast um hetta.

Punkt 7 var avvíst, tí tað skuldi vera *parlamentarisk problematisk – vi bør have så stor åbenhed som muligt*.

Punkt 8 var avvíst, tí tað var *ikke realistisk – vi har hver vor sekretariatsfunktion*.

Punkt 9 var ikki nevnt, og heldur eingin orsök var til tess, nú mestsum alt innihaldið í *guidelines* longu var avvíst av forsætisráðharranum á sera avgjördan hátt.

AK staðfesti, at *guidelines* í síni heild varð avvíst punkt fyri punkt, men tók upp aftur teir ymsu spurningarnar í punkt 1 og 2 – um ikki semja kundi fáast um, hvat tað var, ið samráðst skuldi verða um, nevniliga ein tvítjóða sáttmála um ein frælsan felagsskap millum londini bæði, og sum staðfesti, at Føroyar verða eitt fullveldisríki.

PNR vildi ikki binda seg og stjórnina til nakað slíkt. Hann helt fyri, at stjórnin ikki nú kundi binda seg til at samráðingarnar skulu fara at enda við einum ávísum úrsliti. – Tað kundi jú eisini hugsast at semja fekst um eina loysn innanfyri danska "ríkisfelagsskapin". Tað var jú kunnugt, at ein stórir partur av føroyingum ikki ynskti at fara úr "ríkisfelagsskapinum", m.a. tí hetta hevur við sær stóra búskaparlíga óvissu.

Føroyska uppskotið um *guidelines* (samráðingarskipan) var nú fyri meginpartin afturvíst av danska mótpartinum. Hinvegin settu danir ikki fram nakað annað uppskot um samráðingarskipan.

Danir lögdu upp til, at tingast eisini kundi verið um ymsar loysnir, sum ikki høvdu við sær, at Føroyar fingur fullveldi, men sum kortini kundu geva Føroyum munandi meiri sjálvstýri og samstundis varðveita ein størri tryggleika.

AK helt nú fyri – *lad os kalde en spade for en spade – hvilken garanti har Færøerne for at Danmark giver Færøerne tilskud langt ind i fremtiden, hvis vi vælger en løsning indenfor dansk statsret?*

PNR svaraði ikki hesum beinleiðis, men vísti á, at um ein loysn skuldi finnast innanfyri "ríkisfelagsskapin", so máttu serstakar samráðingar til viðvíkjandi hesum, og tað kundi hann ikki nú siga nakað ávíst um.

Støðan var nú sera fastlæst. AK avgjærði í samráð við HH og HDáN, at tørvur var á einum steðgi. Hetta varð avtalað við PNR.

Fundurin avbrotin av steðgi uml. kl. 16.

Báðar samráðingarnevndir fundast hvør sær í steðginum.

Føroyski parturin fundast í einum rúmi fyri seg. Tosað verður um, hvat gerast skal nú. Fundurin við donsku stjórnina hevði tvey høvuðsendamál. Tað fyrra var at kunna stjórnina um sáttmálauppskotið. Hitt seinna at fáa samráðingarskipanina (guidelines) samtykta. Av hesum var tað seinna endamálið hitt týðningarmesta.

Tí var tað sera álvarsligt, at danir tvørt høvdu sópa føroyska uppskotið um samráðingarskipan av borðinum. Hetta var óvæntað. Vit høvdu sjálvsagt væntað, at danski mótparturin fór at finnast at ymiskum í hesum uppskoti, og at vit tískil fóru at noyðast at finna neyðsemjur, men vit høvdu ikki vænta, at danska stjórnin soleiðis leyp fullkomiliga frá einihvørjari bindandi samráðingarskipan.

PNR heldur óvæntaðan tíðindafund.

Meðan steðgurin var, kom knapliga Niels Bernstein, aðalstjóri í forsætismálaráðnum, og boðaði frá, at PNR vildi tosa við AK. AK fór at tosa við PNR, og kom løtu seinni aftur. PNR hevði ynskt at halda tíðindafund, men AK helt ikki løtan var tann rætta, fyrr enn fundurin var liðugur, og partarnir vónandi høvdu eitt úrslit at boða frá.

Meðan føroyska samráðingarnevndin helt fram at viðgera spurningin um framhald av fundinum, gjørdist greitt, at PNR sjálvur hevði byrjað ein tíðindafund, har hann einsamallur bar fram sína útgávu av tí, sum higartil hevði hent og hvørja støðu, ið danska stjórnin hevði. Føroyingararnir gjørdust ógvuliga bilsnir av hesum.

Nú var tvístøðan í føroyska hópnum, hvørt vit bara skuldu slíta fundin fara heim aftur, ella vit skuldu royna at finna semju við danir um eina felags fráboðan (*joint statement*), sum sigur, hvat partarnir nú eru samdir um, og hvat ið fer at henda eftirfylgjandi.

Tvey neyðug stig máttu verða tikin í eini felags fráboðan, fyrri at føroyski parturin yvirhøvuð kundi meta úrslitið sum nøktandi. Í fyrsta lagi at fáa danir at ganga við til, at tað er sáttmálauppskotið hjá landsstýrinum, ið samráðst verður um. Í øðrum lagi at fáa ásett næsta samráðingarfund. Tað var breið semja í føroyska hópnum um, at um hesi stig ikki komu at verða innihildin í eini felags fráboðan, var eingin orsök at halda fram við fundinum.

Sí hjálagt uppskot frá landsstýrinum um felags fráboðan.

Við tað, at PNR so knapliga hevði byrjað sín tíðindafund, hevði landsstýrið lítlan móguleika at ávirka henda á nakran virðiligan hátt. Tí var beinanvegin avgjørt, at landsstýrið skuldi halda sín egna tíðindafund beint eftir tíðindafundin hjá forsætisráðharranum.

Hetta varð gjørt, og tíðindafólk gjørdu nógv burturúr hesum, at stjórnin og landsstýrið høvdu hvør sín tíðindafund.

Eisini varð nýggj røða fyrireikað fyri løgmann, har AK vegna landsstýrið skuldi bera fram ta stóru ónøgd, ið feroyski parturin kendi við fundin og danska atburðin á fundinum higartil. (Sí hjálagda skjalið "Talupunkt til uppافتurtøku eftir steðgin").

Fundurin uppافتurtikin kl. 18.40.

AK leggur fyri við sínu talu, har hann finst at tí máta, ið danska stjórnin hevur handfarið hendan fund. (Sí annars hjálagt skjal).

AK undrast á, at danir vilja geva Føroyum munandi verri treytir enn Ísland og aðrar smáar tjóðir hava fingið, tá ið tær hava fingið fullveldi. – Sigur, at stjórnin nú leggur upp til fullkomna loysing millum Danmark og Føroya, meðan landsstýrið júst ætlar at skipa ein felagsskap landanna millum.

Eftir hesu staðfestandi røðu løgmans, lesur hann upp feroyska uppskotið um felags fráboðan (fælles udtalelse), ið ætlandi skuldi verða undirritað av lögmanni og forsætisráðharranum.

Eisini boðar AK frá, at feroyingar góðtaka nýggja danska listan yvir verandi umsitingarligt samstarv (sum er nevndur omanfyri).³

Eftir hetta, staðfesti PNR, at nú var bert eftir hjá pørtunum at semjast um *den faktuelle opgørelse* av búskaparligu bindingunum.

PNR skjýtur upp, at hesin spurningur verður loystur við at danska uppgerðin verður latin landsstýrinum, sum eftirfylgjandi kann gera sær eina meining um hetta, soleiðis at feroyingar og danir áðrenn næsta veruliga samráðingarfund kunnu hava avgreitt hesa uppgerð.

AK góðtekur hetta.

³ Hetta stig varð tikið, fyri at sleppa undan at samráðingarnar vórðu drignar óneyðugt út av hesum ávum. Feroyski parturin tulkaði henda lista sum eina danska roynd at draga samráðingargongdina út.

AK setur nú spurning við, um tað er neyðugt seta eina fólkatingsnevnd við báðum teim feroyskum fólkatingumboðunum at fylgja samráðingunum. Hetta kann gerast trupult við tað, at teir koma at sita og ráðgeva dansku stjórnini, samstundis sum teir heima í feroyskum høpi ráðgeva landsstýrinum. Teir koma sostatt at sita báðumegin borðið.

Til hetta svarar Frank Jensen, at feroysku fólkatingslimirnir sjálvsagt ikki noyðast at møta upp fyri tað, um teir hava rætt at møta.

Mogens Lykketoft undraðist á, hvat lögmaður meinti við, tá ið hann vísti til íslenska dømi (frá 1918). Hann segði seg ikki kenna til tær treytir, ið DK gav Íslandi, tá ið Ísland fekk fullveldi. Lykketoft legði afturat, vísandi til semjuna frá 10. juni 1998, at danski parturin hevði ikki fatað tað, ið har stóð um skiftisskipan í sambandi við uppbygging av einum sjálvberandi feroyskum búskapi, sum at Danmark hevði nakra skyldu til at tryggja eitt ávíst vælferðarstöði í Føroyum við stovnan av feroyskum fullveldi. – Føroyingar mugu skilja, at tað hevur heilt serligar fylgjur fyri búskaparligu skyldur Danmarkar, um Føroyar fáa fullveldi, tí so eru Føroyar eitt annað ríki enn Danmark. Hetta mugu feroyingar skilja.

AK ger púra greitt, at feroyingar fullvæl skilja munin á at vera innanfyri og at vera uttanfyri danskan stjórnarrætt (statsrætt). – Vit miða eftir einum altjóðarættarligum sáttmála millum Danmarkar og Føroya við teim búskaparligu avleiðingum, ið tð krevur. Men vit vænta, at DK kann gera eina skilagóða avtalu um skiftistíð, ið ikki er munandi verri enn tað sum Ísland fekk í 1918.

PNR sigur feroyska uppskotið um felags fráboðan vera nakað, sum vit kunnu arbeiða við, men at hann ikki vil binda seg til, at samráðingarnar skulu verða um feroyska sáttmálauppskotið og at samráðingarnar skulu fara fram í trúnaði. Hinvegin vil PNR hava lagt afturat, at stjórnin ráðførir seg við fólkatingið um feroyska samráðingarútspælið og um samráðingarnar annars. PNR er eisini sera trekur at ganga við til at siga nakað um, nær miðað verður eftir at enda samráðingarnar. Nú leggur PNR nýtt uppskot fyri AK um samráðingarætlan í uppskoti um felags fráboðan.

Danska uppskotið víkir ov nógv frá minstakravinum hjá landsstýrinum, og orðadráttur tekur seg upp.

Danir siga seg ikki kunnu ganga við til at binda seg til samráðingarnar skulu enda við feroyskum fullveldi. – Niels H. Petersen sigur her, at tað er ikki danska stjórnin, men landsstýrið, ið vil hava *løsrivelse*.

Og PNR avvísir, at hann frammanundan hevur avtalað við landsstýrið, at vit skulu viðgera veruligar *guidelines* á hesum fundi. – Hann hevði fatað tað sum, at vit skuldu viðgera *en tidsramme*.

Hetta bleiv eftirfylgt av harðligum donskum (frá PNR og Marianne Jelved) atfinningum móti feroyska útspælinum í sáttmálauppskotinum um búskaparliga skiftisskipan. M.a. segði Jelved vend móti Høgna – *jeg tror aldrig, at du og jeg bliver enige om noget som helst, Høgna*. (Hetta kom heldur óprovokerað og vitnaði um eina innibygda irritatión, sum eftir øllum at døma skuldi út). Síðani vendi hon sær móti lögmanni og tosaði við hann.

AK (sum ikki letur seg draga inn í eitt kjak um skiftisskipan, men vísir á, at hetta er nakað, sum verður viðgjørt á øðrum fundi í einum seinni umfari) ger nú vart við, at nýggja danska uppskotið um felags fráboðan ikki sigur nakað um, at útgangsstøðið er at samráðst verður um eina fólkarættarlaga (altjóðarættarlaga) skipan, eins og heldur ikki nøkur tíðarfreist er nevnd.

Føroyingar vildu, at feroyska sáttmálauppskotið skuldi vera *grundlaget for forhandlingerne*, meðan danir vildu, at *det færøske forhandlingsudspil indgår i forhandlingerne*. Her stóð hart móti hørðum eina góða løtu (meiri enn ein tíma).

Lykketoft fíggjarmálaráðharri gjørdist harðmæltur, tá ið hann fanst at, at fundurin gjørdist so drúgvur. Hann segði hetta vera úrslit av, at ov nógv fólk vóru tilstaðar. Hann var sjónliga illa hýrdur, aftaná, at føroyingar høvdu afturvíst tveimum donskum uppskotum um felags fráboðan.

Nú var eitt orðaskifti, sum snúði seg um, hvørt feroyska samráðingarútspælið skuldi vera *grundlaget for ella indgå i samráðingarnar*. Her skjeyt Mogens Lykketoft upp, at feroyska útspælið skuldi vera *genstand for forhandlingerne*. PNR legði merki til hetta og breyt hann beint av. (Tey flestu í feroyska partinum lögdu hetta til merkis og umrøddu tað seinni sínamillum.)

Síðani stóðst drúgt orðaskifti um trúnaðarspurningin. Hetta endaði við eini semju um, at øll skjøl, ið vórðu viðgjørd í samráðingunum kundu verða alment atgeingilig, men at partarnir kundu halda fyribils tøl, sum vóru lutur í samráðingunum, í trúnaði.⁴

Eftir enn ein steðg, umbiðin av føroyingum uppá uml. 20 minuttir, lögdu føroyingar enn eitt uppskot fram um felags fráboðan.

PNR gjørdi enn einaferð vart við, at *jeg kan ikke binde regeringen og folketinget til at vi skal blive enige om en traktat, men vi kan skrive under på, at vi vil forhandle om det færøske udspil*. (Undirstrikingarnar eru har, ið PNR sjálvur legði herðslu á orðini).

Nú royndu bæði PNR og Frank Jensen at ávirka lögmann at víkja frá tí higartil ófrávikiliga kravinum um fullveldi við at seta honum spurningar um, hvørjar lutir í feroyska

⁴ Viðm.: Henda semjan hevur eftir øllum at døma verið brotin av dønum longu áðrenn hon var gjørd, tí danska fíggjarmálaráðið hevði tá longu gjørt sínar útrokningar grundað á m.a. feroyska sáttmálauppskotið, sum varð sent stjórnini í trúnaði. Hesar útrokningar hevði blaðið Jyllandsposten, longu áðrenn fundurin var lokin, hvør ið so hevur sent blaðnum tær.

sáttmálauppskotinum, ið landsstýrið varð sinnað at samráðast um, og um nakrir spurningar vóru, sum landsstýrið ikki vildi samráðast um.

AK segði, at fullveldi var útgangsstøðið, og tilsvarandi, at tann semja, ið finnast skuldi fram til, skuldi vera grundað á fólkarættin og ikki á danskan stjórnarrætt.

Støðan var eina góða løtu fastlæst. Føroyingar og danir stóðu fastir á hvør síni orðing.

Karsten Hansen hevði ikki higartil tosað so nógv, men tók nú orðið og segði harðmæltur við donsku samráðingarnevndina, at tað var óreiðiligt av dønum at fáa fund í lag við landsstýrið um hetta álvarsmál, nevniliga skipan av Føroyum sum land við fullveldi, sum danir eisini hin 10. juni 1998 høvdu skrivað undir uppá at vilja samráðast um, og síðani ikki vilja taka undir við nøkrum sum helst av tí, ið landsstýrið skjeyt upp. Karsten harmaðist, at danir bert vildu góðtaka orðingar, ið ikki høvdu við sær, at teir bundu seg til at samráðast um tað føroyska sáttmálauppskotið (*traktatforslag*). – "Det kan I ikke være bekendt", segði Karsten Hansen.

Nú var kvirt eina løtu. So mælti PNR, at hann kundi ganga við til ta orðing, sum partarnir síðani samdust um.

Fundurin endaði umleið kl. 21.20 við undirskrivning løgmans og forsætisráðharrans av eini felagsfráboðan. Síðani hildu teir báðir ein felags tíðindafund.

Meginpartin av tíðini, sum fundurin varaði, sat øll tann føroyska samráðingarnevndin inni í samráðingarhølinum. Einans tá ið uppskot um felags fráboðan vórðu skrivað, fóru nøkur í føroyska partinum inn í hitt hølið, sum var latið føroysku samráðingarnevndini til nýtslu. Harafturat sat Signar á Brúnni, landsstýrismaður, í hesum høli. Hann var ikki partur av samráðingarnevndini (og var tí ikki inni á samráðingarfundinum), men ynskti at fylgja samráðingunum so tætt sum gjørligt.

Frágr. SI